

180 seren dat topmensen ook vrouwen
zijn en dat mijnheer Van Dale

misschien wel al die tijd mevrouw
Van Dale is geweest.

Sarah Meuleman, NRC, 22 september 2022

Sarah Meuleman is journalist en auteur, onder meer van de roman Zie mij graag.

noot 1 mijnheer Van Dale: verwijzing naar de maker van het Van Dale-woordenboek

noot 2 #MeToo-revolutie: wereldwijde protestbeweging van mensen die zich massaal
uitspraken tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag, begonnen in 2017

noot 3 anachronistisch: niet meer passend in deze tijd

Deel 3

Tekst 7 Is alle rijkdom puur geluk?

(1) De sterren op het doek en in het
veld, geslaagde entrepreneurs,
carrièrejagers, bestsellerschrijvers en
alle anderen die met succes de
5 maatschappelijke ladder hebben
beklommen, kloppen zichzelf graag
op de borst. Ze denken dat ze dit te
danken hebben aan persoonlijke
verdiensten, zoals werklust, talent,
10 intelligentie of persoonlijkheid. Of
aan de combinatie van die vier.

(2) En ze voelen ook weinig voor een
plan van zogenoemde limitaristen¹⁾
voor een rijkdomsgrens van bijvoor-
15 beeld 2,2 miljoen euro. Eigenlijk zou
het boek *Waarom succes een
kwestie van geluk is* van gezond-
heidpsycholoog Huub Buijssen
verplichte lectuur voor hen moeten
20 zijn. Succes op uiteenlopende
terreinen als het zakenleven, de
literatuur, de wetenschap en zelfs de
sport is te danken aan toeval. “Hoe
succesvoller iemand is, hoe meer
25 geluk deze persoon had”, aldus
Buijssen, (co)auteur van 47 boeken.

(3) Wie als oplettende automobilist
een ongeluk krijgt, zal dat meestal

terecht wijten aan pech. Hij of zij was
30 op het verkeerde moment op de
verkeerde plaats. Maar wie toevallig
op het goede moment op de goede
plek is en daardoor bij Op1²⁾ aan
tafel mag, denkt ten onrechte dat dit
35 te danken is aan zijn of haar eigen
kwaliteiten. Als het al geluk is, dan is
het toch afgedwongen geluk.

(4) Dat is een illusie. Het geluk begint
al bij het milieu waarin iemand wordt
40 geboren. Aan de zeven vinkjes³⁾ van
Joris Luyendijk (hoogopgeleide
ouder, in Nederland geboren, man,
hetero, wit, vwo en universiteit) voegt
Buijssen er nog zeven toe (lengte,
45 niet-obees, uiterlijk, gezond, wel-
bespraakt, zelfvertrouwen, algemeen
beschaafd Nederlands) die het
succes bepalen. Zelfs hard werken
en risico's nemen zijn geen persoon-
50 lijke verdiensten, maar een gevolg
van mazzel. Werk hebben, en zeker
leuk werk hebben, plus voldoende
wilskracht daarmee iets te doen, is
een combinatie van geluksfactoren
55 als genen en opvoeding.

(5) Succesvolle ondernemers die tot de rijkste mensen ter wereld behoren, zoals Bill Gates en Elon Musk, danken dat aan een opeen-
60 stapeling van geluk. Tientallen keren waren ze op het goede moment op de goede plek. Er is niets magisch aan de ondernemersfilosofie van Musk. Mogelijk is hij de volgende
65 keer niet op het juiste moment of op de juiste plek en stort zijn imperium in. Twee jaar nadat Peters en Waterman hun beroemde bestseller over de kenmerken van excellente onder-
70 nemingen publiceerden, was een derde van de door hen genoemde bedrijven al failliet. Geluksfactoren maken bedrijfsprestaties en beurskoersen onvoorspelbaar. De correlatie tussen competentie en succes is
75 zo gering dat die bijna niet wetenschappelijk is aan te tonen.

(6) Nobelprijzen voor wetenschappers gaan zelden naar mensen die
80 “eureka” riepen na grondig onderzoek, maar des te vaker naar mensen die “wat grappig” riepen na een toevallige ontdekking. Ook sportieve en literaire successen zijn
85 veelal te danken aan geluk. Wie in Nederland opgroeit, heeft een grotere kans op een carrière als topsporter dan wie in Pakistan opgroeit. Wie in de Randstad woont
90 en werkt, heeft meer kans dat zijn boek wordt uitgegeven en gerecenseerd dan iemand van het platteland.
(7) Mensen die duizend keer zoveel vermogen hebben, hebben ook
95 duizend keer zoveel geluk gehad. Boven het bestaansmaximum zou 100 procent mazzeltaks moeten worden geheven. In een grenzeloze wereld is dat nog een utopie.

Peter de Waard, de Volkskrant, 12 januari 2023

Peter de Waard is journalist en columnist.

noot 1 limitarist: aanhanger van de economische stroming die bepleit dat er een limiet moet worden gesteld aan individuele rijkdom

noot 2 Op1 was een Nederlands televisieprogramma waarin met meerdere gasten de actualiteiten werden besproken.

noot 3 zeven vinkjes: een term die verwijst naar zeven succesfactoren die het verloop van een carrière kunnen bepalen, beschreven door onderzoeksjournalist Joris Luyendijk in het boek ‘De zeven vinkjes - Hoe mannen zoals ik de baas spelen’

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen. Het College voor Toetsen en Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.